



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istorია

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

IV. De illustribus Dei martyribus, quomodo totum orbem famâ nominis sui impleverunt, varias pro pietate coronas adepti.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-14478**

DIOCLETIANUS.

Φας κείμην, μακρὰν ἐσύρετο τοῖν ποδοῖν, ὅν τε δουκῶν αὐτοῖς λογοσμένον ὁ δὲ πρὸς ἑῶν, κ' μεγάλην διεμαρτύρετο φωνὴν τῆς θυσίας τῆν ἀρεσίν. κ' ἄλλος χριστιανὸς εἶναι ἐπεκράθει, τῆ δ' σωτηρίας προσήματ' ὁμολογία λαμπρῶν κ' ἑτέρων τὸ μὴ τε δουκῶν κ' αὐτῆς εἶσαι ποτὲ διετείνετο. ὁμῶς δ' οὐκ ἔστι πολυχρηρία τῆς ἐπὶ τῆτο τεταγμένης στρατιωτικῆς στρατάξεως κ' ἑσμάτ' παύμενοι, καὶ σιγαζόμενοι, καλὰ τε προσώπων κ' παρεῶν τυπόμενοι, μὴ βίας ἐξωθέντο. ἕως δ' ἄπαυτ' οἱ τῆς θεοσεβείας ἐχθροὶ τὸ δοκεῖν ἠνυκέναι, πρὶ πολλῶν ἐπέβητο. ἀλλ' ἔτι κ' αὐτῶν ἀγίων αὐτοῖς μαρτύρων ταῦτα προσήματ' ὡς εἰς ἀχελὺν δ' ἰγήσῃ, τίς ἀν' ἡμῶν ἐξαρέσει λόγον.

A jacentes, per longissimum spatium pedibus trahebantur, & inter eos qui sacrificaverant computabantur. Alius verò clamabat, & cōtenta voce testabatur se sacrificia repudiare. Alius Christianum se esse vociferabatur, salutis hujus nominis confessionem præ se ferens. Alius item se nec sacrificasse, nec sacrificaturum unquam affirmabat. Sed & hi à numerosa militum manu ad id comparatorum pugnis in os cæsi, ac filere coacti, genis omnique facie verberibus contusa violenter expellebantur. Ad eò pietatis hostes permagno utique æstimabant, si id quod voluerant, perfecisse saltem viderentur. Verùm hæc adversus sanctissimos Dei martyres parum prosperè eis cessere. Quorum res gestas si accuratè exponere velimus, quænam nobis oratio ad id suffecerit?

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ.

CAPUT IV.

Πρὸς τὴν αἰσθησὴν τῶν μαρτύρων, ὡς πάντα τόπον ἐπλησαν τῶν ἰαυτῶν μνήμας, ποικίλους τὰς ὑπὲρ ἐυσεβείας ἀναδεδάμενοι στεφάνους.

De illustribus Dei martyribus, quomodo totum orbem fama nominis sui impleverunt, varias pro pietate coronas adepti.

Μεγίστη μὲν γὰρ ἰσορροσία ἀντὶς θαυμαστὴν ἰστέρε εὐσεβείας τῆ Θεοῦ τῶν ὅλων ὁδοῦ ἀγμένης προθυμία. ὅσα δ' ἐξ ὅσων μόνον ὁ κατὰ πάντων ἀνεκινήθη διωγμός, πολὺ πρότερον δὲ, καθ' ὅν ἐτι τὰ τῆς εἰρήνης συνκροεῖτο, ἀεὶ γὰρ ἀετι πρῶτον ὡσπερ δ' ἀπὸ κάρυ βαθεῖ ἰσποκινεμένε τῆ ταύτην τῶν ἐξ ὅσων εἰληφότη, κενέδ' ἰσ τε ἐπὶ ἀφανῶς μὴ τὸν δ' ἀπὸ Δεκίε κ' Οὐαλεριανῆ μετὰ χρονον ταῖς ἐκκλησίαις ἐπιχερῆθη. ὅσα ἀπρῶς τε τὰ καθ' ἡμῶν ἐπαποδομένου πολέμου, ἀλλ' ἐτι τῶν κατὰ τὰ στρατοπέδα μόνων ἀποπειρωμένε. ταύτη γὰρ κ' τὰς λοιπὰς ἀλώνας ῥαδίως ἔπειτο, εἰ πρότερον ἐκείνων καταγωνισάμενοι ἔσχησαν πλείεστε παρῆν τῶν ἐν στρατείαις ὅσων ἀσμενέσασα τὸν ἰδιωτικὸν προασπασόμενε βίον, ὡς ἀν' μὴ ἐξαρνοὶ χρονον τ' ἀπὸ τὸν τῶν ὅλων δημικεργὸν εὐσεβείας, ὡς γὰρ ὁ στρατοπέδαρχος ὅς τίς ποτε ἦν ἐκείνῳ, ἀπὸ πρῶτον ἐνεχίρει τὰ κατὰ τῶν στρατομάτων διωγμῶ. Φυλοκενῶν κ' διακαταμερῶν τὰς ἐν τοῖς στρατοπέδοις ἀναφερμένε. αἰεσῶν τε διδῶς, ἢ περὶ ἀεχέσῃ ἢς μετῆν αὐτοῖς, ἀπολαύειν μῆε, ἢ τουῶν τῶν ἐρεσῶν ταύτη, εἰ ἀνὴ ἀπὸντο τὰ

Quippe quamplurimos referre possumus, qui pro vero supremi Numinis cultu, admirabilem animi alacritatem declararunt: idque non solum ex quo adversus omnes Christianos excitata erat persecutio; sed & dudum antea, cum pax adhuc vigeret. Tunc enim cum diabolus qui potestatem accepit hujus mundi, tanquam ex altissimo sopore excitari primum cœpisset, & post illud temporis intervallum quod persecutionem Decii ac Valeriani subsecutum est, clam adhuc & occultè infidiaretur Ecclesiæ; nec simul & confertim nobis bellum inferret, sed eos duntaxat qui in exercitu militabant, utpote periculum ipsorum facturus appeteret: reliquos enim nullo negotio expugnaturum se credebat, si hos primum in certamine superasset; Tunc, inquam, cernere erat quamplurimos, qui abjecta militia privatam vitam amplecti maluerunt, quàm supremi omnium rerum Opificis cultum abnegare. Postquam enim Dux Romani exercitus neficio quis, Christianos milites persequi aggressus, eos qui in exercitu merebant lustrare cœpisset ac recensere: & Christianis liberam eligendi potestatem fecisset, ut vel Imperatorum jussis obtemperantes honoris sui gradum retinerent; vel si parere nollent, honore mili-

Vide N. cephor. L. 7. c. 3.

tia nudarentur : complures regni Je-  
 fu Christi milites , nominis illius con-  
 fessionem sæculari gloriæ ac felicitati  
 qua fruebantur , absque ulla cunctatio-  
 ne prætulērunt . Ex quibus pauci ad-  
 modum non modo dignitatem , verum  
 etiam vitam amittere pro defensione  
 pietatis sustinuerunt ; cum is qui reli-  
 gioni nostræ struebat insidias , parce  
 adhuc & rarò sanguinem quorundam  
 fundere auderet ; deterritus ut credi-  
 bile est multitudine fidelium , & uni-  
 versis simul bellum inferre formidans .  
 Verùm ubi apertius se ad bellum ac-  
 cinxit , dici non potest quot & quan-  
 tos Christi martyres in omnibus locis  
 atque urbibus passim cernere licue-  
 rit .

CAPUT V.

De his qua Nicomedia gesta sunt.

Huc refer  
Niceph.  
1. 7. c. 5.

**P**rimùm quidem simul ac edictum  
 contra ecclesias propositum est Ni-  
 comedia : vir quidam minimè obscu-  
 rus , sed sæcularium honorum præro-  
 gativa in primis conspicuus ; zelo quo-  
 dam divino commotus & ardore fidei  
 incitatus , edictum illud in publico &  
 illustri urbis loco affixum detraxit , &  
 tanquam impium ac scelestum mani-  
 bus suis discerpfit : idque duobus Im-  
 peratoribus in eadem urbe commo-  
 rantibus , quorum alter senior Augu-  
 stus primum inter omnes Imperii gra-  
 dum , alter verò quartum obtinebat .  
 Hic igitur cum primus omnium in ea  
 civitate hujusmodi facinore inclarui-  
 set ; statim ea supplicia perpeffus quæ  
 post tantam audaciam ei insignenda ef-  
 se credibile erat , lætitiæ ac tranqui-  
 litatem animi usque ad ultimum spiri-  
 tum conservavit .

CAPUT VI.

De iis qui in palatio versabantur.

Huc refer  
Niceph.  
1. 7. c. 5.

**V**erùm præ omnibus qui unquam  
 sive apud Græcos sive apud Bar-  
 baros admiratione digni & ob forti-  
 tudinem celebres exstiterunt , glo-  
 riosos atque illustres Dei martyres ea  
 tempestas tulit , Dorotheum scilicet  
 & reliquos cubicularios pueros . Qui  
 tametsi summi honoris prærogativa ab  
 Imperatoribus ornati essent , nec  
 minus ab iisdem diligerentur quàm  
 filii ; probra tamen pro pietate to-

**A** πωρεσάμαλι . πλείοι οὖτοι τῆς Χειρὸς ἑσ-  
 λείας σφραγιώτα , τὴν εἰς αὐτὸν ὁμολογήσαν-  
 τες μελλήσαντες , τῆς δοκίμης δόξης καὶ εὐπειρίας  
 ἧς εἶχον , ἀναμφιλόως πρέτιμψαν . καὶ ἐ-  
 σπανίως τέτων εἰς περὶ δεύτερος , ἐμνοῦνται  
 ἀξίας τῶν ἀποβολῆν , ἀλλὰ καὶ θανάτου  
 εὐσεβῆς ἐνστάσεως ἀνικατηλάτου .  
 τῆς πῶς ἠδὴ τότε ἔ τὴν Ἐπιτολὴν ἐνεργ-  
 ῶν καὶ μέγας αἷματος ἐπὶ ἐνίων φθάνει  
 τολμήσει . Ἐπὶ πῶς ὡς εἰκοσι τῶν πιστῶν  
 διπομῆρας τε αὐτὸν ἐπὶ καὶ ἀποκναίοντος , ὁπ-  
 καὶ πάντων ἀδρόως ἐφορμήσαι πόλεμος  
**B** καὶ γυμνότερον ἐπαπεδέθε . ἐδ' ἐσι δὲ  
 ναλὸν ἀφηγήσατο , ὅσους καὶ ὁποῖας ἔχον  
 μάρτυρας ὀφθαλμοῖς παρῆν ὄραν , τοῖς  
 πάσας τὰς τε πόλεις καὶ τὰς χώρας οἰκίσαν

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε.

Περί τῆς Νικομηδείας.

**A**γία γὰρ τῶν ὁσῶ ἀσήμεν τῆς ἀ-  
 γάγαν καὶ τὰς ἐν τῷ βίῳ νενομισ-  
 ῶσερχας ἐνδοξάτων . ἀμα τῶ τῆ  
 ἐκκλησιῶν ἐν τῇ Νικομηδείᾳ πῶς  
 γεωφῆν , ἡλῶ τῶ καὶ Θεὸν ὑποκινῆσαι ,  
 πῶς τε ἐφορμήσας τῆ πίσει , ἐν πῶς  
 δημοσία κερδῆν , ὡς ἀνοσίαν καὶ ἀσέ-  
 τῶ ἀνελὼν ἀπαρῶσει . δυνὲν ἐππαρῶσει  
 τὴν αὐτὴν πόλιν βασιλέαν . ἔ τε πῶς  
 τῶ ἀλλῶν , καὶ ἔ τὸν τέταρτον δὲ τῶ  
 δρχῆς ἐπικρατεῖν ἔ βαθμόν . ἀλλ' ὅσοι  
 τῶν τῶν καδ' ἐπῶτ ἔ τῶν διαπῶν  
 πῶπον , ἀμα τε τοιαῦτα οἶα καὶ εἰκὸς ἦ  
 μένας ὡς ἀν' ἐπιτοῖστω τολμήματι , τῶ  
 πον καὶ ἀτάραχον εἰς αὐτὴν τελευταίαν  
 τῆσεν ἀναπῶν .

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ.

Περί τῆς κατὰ τὸν βασιλικὸν οἴκου.

**Π**άντων ὅσοι τῶν πῶποτε ἀνμῶν  
 εἴτε παρ' Ἑλλήσιν εἴτε παρὰ Βαρβάρων  
 ἠνεγκεν ὁ καιρὸς καὶ διαπρεπῆς μα-  
 ρας , τῶς ἀμφὶ τὸν Δωρῶθεον βασι-  
 παῖδας οἱ καὶ τ' ἀνωτάτω πῆς πῶς  
 ἀπόταις ἠξιωμένοι , γῆσιων τε αὐτοῖς  
 σαι τέκνων ἐλειπόμενοι . μείζονα πῶς  
 ἀλλῶν